



**Dział 1. Nakłady wewnętrzne na działalność B+R realizowaną w jednostce sprawozdawczej oraz wartość aparatury naukowo-badawczej w 2019 r. (w tysiącach zł ze znakiem po przecinku)**

Nakłady wewnętrzne faktycznie poniesione (bez amortyzacji środków trwałych) (wiersze 02+06)		01				
Nakłady bieżące (wiersze 03+04+05)		02				
z tego:	nakłady osobowe <sup>a)</sup>	03				
	wynagrodzenia personelu zewnętrznego <sup>b)</sup>	04				
	pozostałe nakłady bieżące	05				
Nakłady inwestycyjne na środki trwałe dla których zakłada się wielokrotne lub nieprzerwane wykorzystywanie w działalności B+R przez okres dłuższy niż jeden rok (wiersze 07+08+11+13)		06				
z tego:	grunty i budynki <sup>c)</sup>	07				
	maszyny i wyposażenie <sup>d)</sup>	08				
	w tym	środki transportu	09			
		aparatura naukowo-badawcza <sup>e)</sup>	10			
	oprogramowanie komputerowe		11			
	w tym oprogramowanie opracowane we własnym zakresie na potrzeby działalności B+R		12			
	pozostałe produkty własności intelektualnej <sup>f)</sup>		13			
Z nakładów wewnętrznych (wiersz 01) przypada na (wiersze 14+15=wiersz 01)						
środki wewnętrzne <sup>g)</sup>		14				
środki zewnętrzne <sup>h)</sup> (wiersze 16+27 kolumna 1 + wiersze 16+27 kolumna 2)		15				
Środki zewnętrzne (wiersz 15) otrzymane			w zamian za przekazanie wyników prac B+R	w formie grantów, dotacji, darowizn itp.		
Uwaga: W wierszach 16-28 należy przypisać podmiot finansujący do właściwego sektora W przypadku otrzymania środków od instytutów badawczych lub instytutów naukowych PAN prosimy o sprawdzenie ich przynależności sektorowej na stronie: <a href="https://wyszukiwarkaibin.stat.gov.pl/">https://wyszukiwarkaibin.stat.gov.pl/</a>						
0			1	2		
z tego od:	podmiotów krajowych (wiersze 17+21+23+25)		16			
	z tego od:	sektora przedsiębiorstw	17			
		sektora rządowego, np. ministerstwa, JST <sup>i)</sup> , NCBR <sup>j)</sup> , NCN <sup>k)</sup> , PARP <sup>l)</sup> , NAWA <sup>m)</sup>		18		
		w tym środki krajowe w projektach współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej		19		
		sektora szkolnictwa wyższego		20		
		sektora prywatnych instytucji niekomercyjnych (tj. organizacji non-profit, np. fundacji, stowarzyszeń)		21		
	podmiotów z zagranicy (wiersze 23+24+25+26+27+28)		22			
	z tego od:	Komisji Europejskiej <sup>o)</sup>		23		
		innych organizacji międzynarodowych		24		
		sektora przedsiębiorstw		25		
		sektora rządowego (np. w ramach Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego)		26		
		sektora szkolnictwa wyższego		27		
		sektora prywatnych instytucji niekomercyjnych (tj. organizacji non-profit, np. fundacji, stowarzyszeń)		28		

**Dział 1. Nakłady wewnętrzne na działalność B+R realizowaną w jednostce sprawozdawczej oraz wartość aparatury naukowo-badawczej w 2019 r. (dokończenie)**

Z nakładów wewnętrznych (bieżących i inwestycyjnych) przypada na			nakłady bieżące (wiersz 02)	nakłady inwestycyjne (wiersz 06)
Z nakładów wewnętrznych przypada na:	badania naukowe	podstawowe	29	
		stosowane (aplikacyjne <sup>n)</sup> )	30	
	prace rozwojowe		31	
Aparatura naukowo-badawcza spełniająca kryteria zaliczania do środków trwałych (będąca na stanie księgowym jednostki)	wartość brutto	stan w dniu 31 XII 2019 r.	32	
	umorzenie		33	
	otrzymana nieodpłatnie w 2019 r.		34	

<sup>a)</sup> Nakłady związane z osobami pracującymi (patrz objaśnienia do działu 0 pyt. D), których ekwiwalent pełnego czasu pracy (patrz objaśnienia na stronie 15) wyniósł minimum 0,1 całkowitego czasu pracy lub których wkład w prowadzone prace B+R był bardzo istotny. <sup>b)</sup> Obejmują wynagrodzenie bezosobowe oraz nakłady związane z zaangażowaniem pracowników podnajmowanych od innej instytucji, konsultantów pracujących na własny rachunek oraz inne świadczenia wypłacone osobom, które były bezpośrednio zaangażowane w projekt B+R. <sup>c)</sup> Kategoria ta obejmuje grunty, budynki i lokale oraz obiekty inżynierii lądowej i wodnej (grupy 0-2 według aktualnie obowiązującej Klasyfikacji Środków Trwałych). <sup>d)</sup> Kategoria ta obejmuje maszyny, urządzenia techniczne, środki transportu oraz pozostałe narzędzia, przyrządy, ruchomości i wyposażenie (grupy 3-8 według aktualnie obowiązującej Klasyfikacji Środków Trwałych). <sup>e)</sup> Łącznie z nakładami na zakup lub wytworzenie aparatury naukowo-badawczej spełniającej kryteria zaliczania do środków trwałych niezbędnych do wykonania określonych prac B+R, lecz do czasu zakończenia tych prac nieujętych w ewidencji środków trwałych. <sup>f)</sup> Zakup patentów, licencji długoterminowych (z wyłączeniem licencji na oprogramowanie) lub innych wartości niematerialnych i prawnych wykorzystywanych w działalności B+R. <sup>g)</sup> Środki kontrolowane przez jednostkę sprawozdawczą i wykorzystywane na działalność B+R według jej uznania, np. środki własne, środki otrzymane od instytucji sektora rządowego z tego samego poziomu organów władzy, kredyty bankowe, ulgi podatkowe. <sup>h)</sup> Środki wydatkowane na działalność B+R otrzymane od innych jednostek statystycznych z wyraźnym przeznaczeniem na wewnętrzną działalność B+R. <sup>i)</sup> Jednostki Samorządu Terytorialnego. <sup>j)</sup> Narodowe Centrum Badań i Rozwoju. <sup>k)</sup> Narodowe Centrum Nauki. <sup>l)</sup> Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości. <sup>m)</sup> Narodowa Agencja Wymiany Akademickiej. <sup>n)</sup> Pojęcia określone w art. 4 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. 2018 poz. 1668, z późn. zm.).

**Dział 2. Finansowanie ze środków wewnętrznych<sup>a)</sup> działalności B+R realizowanej poza jednostką sprawozdawczą<sup>b)</sup> niestanowiącej elementu wewnętrznej działalności B+R w 2019 r.**

**UWAGA:**

1. **Z wyłączeniem nakładów wykazanych w dziale 1.**

2. W wierszach 02-12 należy przypisać podmiot realizujący prace B+R do właściwego sektora (patrz objaśnienia).

W przypadku przekazania środków **instytutom badawczym** lub **instytutom naukowym PAN** prosimy o sprawdzenie ich przynależności sektorowej na stronie: <https://wyszukiwarkaibin.stat.gov.pl/>

Środki wewnętrzne <sup>a)</sup> przekazane na działalność B+R realizowaną poza jednostką sprawozdawczą (wiersze 02+07 kolumna 1 + wiersze 02+07 kolumna 2)		01		
0			1	2
z tego środki wewnętrzne <sup>a)</sup> przypadające na środki przekazane:			w zamian za otrzymanie wyników prac B+R	w formie grantów, dotacji, darowizn itp. <sup>c)</sup>
podmiotom krajowym (wiersze 03+04+05+06)		02		
z tego:	z sektora przedsiębiorstw	03		
	z sektora rządowego	04		
	z sektora szkolnictwa wyższego	05		
	z sektora prywatnych instytucji niekomercyjnych (tj. organizacjom non-profit, np. fundacjom, stowarzyszeniom)	06		
podmiotom zagranicznym (wiersze 08+09+10+11+12)		07		
z tego:	z sektora przedsiębiorstw	08		
	z sektora rządowego	09		
	z sektora szkolnictwa wyższego	10		
	z sektora prywatnych instytucji niekomercyjnych (tj. organizacjom non-profit, np. fundacjom, stowarzyszeniom)	11		
	szkołom wyższym	12		

<sup>a)</sup> Środki kontrolowane przez jednostkę sprawozdawczą i wykorzystywane na działalność B+R według jej uznania, np. środki własne, środki otrzymane od instytucji sektora rządowego z tego samego poziomu organów władzy, kredyty bankowe, ulgi podatkowe. <sup>b)</sup> Na zasadzie wymiany (tj. przekazania środków finansowych w zamian za otrzymanie wyników prac B+R, np. zakup usług B+R, outsourcing działalności B+R, współpraca w ramach działalności B+R) lub transferu środków (tj. przekazania środków w ramach grantów, dotacji, darowizn). <sup>c)</sup> Środki wewnętrzne przekazane podmiotom zewnętrznym na prowadzenie prac B+R bez oczekiwania otrzymania w zamian wyników prac B+R.

**Dział 3. Środki z budżetu państwa alokowane na badania naukowe i prace rozwojowe (w tysiącach zł ze znakiem po przecinku)**

Wyszczególnienie		W 2019 r.	Plan na 2020 r.
Środki budżetowe alokowane na działalność B+R	01		
finansowanie instytucji	02		
finansowanie projektów	03		
Ze środków budżetowych alokowanych na działalność B+R (wiersz 01) przypada na środki przeznaczone na cel:			
Eksploracja i eksploatacja Ziemi	04		
Środowisko	05		
Eksploracja i eksploatacja przestrzeni kosmicznej	06		
Transport, telekomunikacja i inne infrastruktury	07		
Energia	08		
Produkcja i technologia przemysłowa	09		
Zdrowie	10		
Rolnictwo	11		
Edukacja	12		
Kultura, rekreacja, religia i środki masowego przekazu	13		
Systemy, struktury i procesy polityczne i społeczne	14		
Ogólny postęp wiedzy	15		
Obronność	16		

**Dział 4. Personel zaangażowany w działalność B+R<SUP>a)</SUP> realizowaną w jednostce sprawozdawczej w 2019 r.**

Wyszczególnienie		Personel wewnętrzny <sup>b)</sup>			Personel zewnętrzny <sup>c)</sup>					
					otrzymujący wynagrodzenie <sup>d)</sup>			nieotrzymujący wynagrodzenia <sup>e)</sup>		
		ogółem	w tym kobiety	w EPC <sup>f)</sup>	ogółem	w tym kobiety	w EPC <sup>f)</sup>	ogółem	w tym kobiety	w EPC <sup>f)</sup>
0		1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ogółem (wiersze 02+03+04+05+06+07+08)	01									
Z tytułem naukowym profesora	02									
Ze stopniem naukowym	doktora habilitowanego	03								
	doktora	04								
Pozostałe osoby z wykształceniem wyższym	z tytułem magistra lub równorzędnym	05								
	z tytułem licencjata lub równorzędnym	06								
Z wykształceniem pozostałym	07									

**Dział 5. Personel zaangażowany w działalność B+R<SUP>a)</SUP> realizowaną w jednostce sprawozdawczej według funkcji w 2019 r.**

Wyszczególnienie	Ogółem	W tym kobiety	Badacze <sup>b)</sup>		Technicy i pracownicy równorzędni <sup>c)</sup>		Pozostały personel pomocniczy <sup>d)</sup>	
			ogółem	w tym kobiety	ogółem	w tym kobiety	ogółem	w tym kobiety
0	1	2	3	4	5	6	7	8
Liczba osób zaangażowanych w działalność B+R								
Personel wewnętrzny <sup>e)</sup>	01							
Personel zewnętrzny <sup>f)</sup>	02							
Personel w ekwiwalentach pełnego czasu pracy (EPC) <sup>g)</sup> (ze znakiem po przecinku)								
Personel wewnętrzny <sup>e)</sup>	03							
Personel zewnętrzny <sup>f)</sup>	04							

**Dział 6. Badacze według pochodzenia, grup wieku, wykształcenia oraz stanowisk w działalności B+R w 2019 r.**

Wyszczególnienie	Badacze	Pochodzenie								
		Polacy	cudzoziemcy <sup>a)</sup>							
			z Europy		z Ameryki Północnej	z Ameryki Środkowej i Południowej	z Azji	z Afryki	pozostali cudzoziem	
			ogółem	w tym z Unii Europejskiej						
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	
Personel wewnętrzny <sup>b)</sup>	01									
w tym kobiety	02									
Personel zewnętrzny <sup>c)</sup>	03									
w tym kobiety	04									

Wyszczególnienie	Badacze	Grupa wieku					
		24 lata i mniej	25 - 34	35 - 44	45 - 54	55 - 64	65 lat i więcej
0	1	2	3	4	5	6	7
Personel wewnętrzny <sup>b)</sup>	05						
w tym kobiety	06						
Personel zewnętrzny <sup>c)</sup>	07						
w tym kobiety	08						

**Dział 6. Badacze według pochodzenia, grup wieku, wykształcenia oraz stanowisk w działalności B+R w 2019 r. (dokończenie)**

Wyszczególnienie		Badacze	Z wykształceniem				pozostałym
			wyższym			pozostałym tj. magistra, licencjata lub równorzędnymi	
			z tytułem profesora	ze stopniem			
			doktora habilitowanego	doktora			
0		1	2	3	4	5	6
Personel wewnętrzny <sup>b)</sup>	09						
w tym kobiety	10						
Personel wewnętrzny <sup>b)</sup> w EPC <sup>d)</sup>	11						
Personel zewnętrzny <sup>c)</sup>	12						
w tym kobiety	13						
Personel zewnętrzny <sup>c)</sup> w EPC <sup>d)</sup>	14						

Wyszczególnienie		Badacze	Stanowisko w działalności B+R			
			najwyższe <sup>d)</sup>	wysokie <sup>e)</sup>	średnie <sup>f)</sup>	najniższe <sup>g)</sup>
0		1	2	3	4	5
Personel wewnętrzny <sup>a)</sup>	15					
w tym kobiety	16					
Personel zewnętrzny <sup>b)</sup>	17					
w tym kobiety	18					

**Dział 7. Obciążenie respondenta**

Proszę podać szacunkowy czas przeznaczony na przygotowanie danych dla potrzeb wypełnianego sprawozdania (w minutach)	01	20
Proszę podać szacunkowy czas przeznaczony na wypełnienie sprawozdania (w minutach)	02	5

## Załącznik nr 1 do formularza PNT-01/a za 2019 rok

	<b>Dziedziny nauki</b>	
<b>1</b>	<b>Nauki przyrodnicze</b>	<b>0</b>
a	matematyka	0
b	nauki o komputerach i informatyka	0
c	nauki fizyczne	0
d	nauki chemiczne	0
e	nauki o Ziemi i powiązane z nimi nauki o środowisku (z wyłączeniem aspektów gospodarczych i społecznych)	0
f	nauki biologiczne	0
g	inne nauki przyrodnicze	0
<b>2</b>	<b>Nauki inżynieryjne i techniczne</b>	<b>0</b>
a	inżynieria lądowa	0
b	elektrotechnika, elektronika, inżynieria informatyczna	0
c	inżynieria mechaniczna	0
d	inżynieria chemiczna	0
e	inżynieria materiałowa	0
f	inżynieria medyczna	0
g	inżynieria środowiska	0
h	biotechnologia środowiskowa	0
i	biotechnologia przemysłowa	0
j	nanotechnologia	0
k	inne nauki inżynieryjne i techniczne	0
<b>3</b>	<b>Nauki medyczne i nauki o zdrowiu</b>	<b>0</b>
a	medycyna ogólna	0
b	medycyna kliniczna	0
c	nauki o zdrowiu	0
d	biotechnologia medyczna	0
e	inne nauki medyczne	0
<b>4</b>	<b>Nauki rolnicze i weterynaryjne</b>	<b>0</b>
a	nauki rolnicze, leśne i rybactwo	0
b	nauki o zwierzętach i mleczarstwie	0
c	nauki weterynaryjne	0
d	biolechnologia rolnicza	0
e	inne nauki rolnicze	0

<b>5</b>	<b>Nauki społeczne</b>	<b>0</b>
a	psychologia i nauki o poznaniu	0
b	nauki ekonomiczne	0
c	pedagogika	0
d	socjologia	0
e	nauki prawne	0
f	nauki polityczne	0
g	geografia społeczna i gospodarcza	0
h	nauki o mediach i komunikacji społecznej	0
i	inne nauki społeczne	0

<b>6</b>	<b>Nauki humanistyczne i sztuka</b>	<b>0</b>
a	historia i archeologia	0
b	języki i literatura	0
c	filozofia, etyka i religia	0
d	sztuka (sztuka, historia sztuki, sztuki sceniczne, muzyka)	0
e	inne nauki humanistyczne	0

## Załącznik nr 2 do formularza PNT-01/a za 2019 rok

L.p.	Rodzaje działalności gospodarczej	Symbole wg PKD 2007	
01	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	01+02+03	
02	Górnictwo i wydobywanie	05+06+07+08+09	
03	Produkcja artykułów spożywczych	10	
04	Produkcja napojów	11	
05	Produkcja wyrobów tytoniowych	12	
06	Produkcja wyrobów tekstylnych	13	
07	Produkcja odzieży	14	
08	Produkcja skór i wyrobów ze skór wyprawionych	15	
09	Produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli; produkcja wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania	16	
10	Produkcja papieru i wyrobów z papieru	17	
11	Drukowanie i działalność usługowa związana z poligrafią	18.1	
12	Reprodukcja zapisanych nośników informacji	18.2	
13	Wytwarzanie i przetwarzanie koksu i produktów rafinacji ropy naftowej	19	
14	Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	20	
15	Produkcja podstawowych substancji farmaceutycznych oraz leków i pozostałych wyrobów farmaceutycznych	21	
16	Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	22	
17	Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	23	
18	Produkcja metali żelaznych	24.1+24.2+24.3+ 24.51+24.52	
19	Produkcja metali nieżelaznych	24.4+24.53+24.54	
20	Produkcja broni i amunicji	25.4	
21	Produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń (bez Produkcji broni i amunicji)	25.1+25.2+25.3+ 25.5+25.6+25.7+25.9	
22	Produkcja elektronicznych elementów i obwodów drukowanych	26.1	
23	Produkcja komputerów i urządzeń peryferyjnych	26.2	
24	Produkcja sprzętu (tele)komunikacyjnego	26.3	
25	Produkcja elektronicznego sprzętu powszechnego użytku	26.4	
26	Produkcja instrumentów i przyrządów pomiarowych, kontrolnych i nawigacyjnych; produkcja zegarków i zegarów	26.5	
27	Produkcja urządzeń napromieniowujących, sprzętu elektromedycznego i elektroterapeutycznego	26.6	
28	Produkcja instrumentów optycznych i sprzętu fotograficznego	26.7	
29	Produkcja magnetycznych i optycznych niezapisanych nośników informacji	26.8	
30	Produkcja urządzeń elektrycznych	27	
31	Produkcja maszyn i urządzeń gdzie indziej niesklasyfikowana	28	
32	Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli	29	
33	Produkcja statków i łodzi	30.1	
34	Produkcja lokomotyw kolejowych oraz taboru szynowego	30.2	
35	Produkcja statków powietrznych, statków kosmicznych i podobnych maszyn	30.3	

36	Produkcja wojskowych pojazdów bojowych	30.4	
37	Produkcja sprzętu transportowego, gdzie indziej niesklasyfikowana	30.9	
38	Produkcja mebli	31	
39	Produkcja urządzeń, instrumentów oraz wyrobów medycznych, włączając dentystyczne	32.5	
40	Pozostała produkcja wyrobów (bez Produkcji urządzeń, instrumentów oraz wyrobów medycznych, włączając dentystyczne)	32.1+32.2+32.3+32.4-	
41	Naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń	33	
42	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	35	
43	Pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody	36	
44	Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków; Działalność związana ze zbieraniem, przetwarzaniem i unieszkodliwianiem odpadów; odzysk surowców; Działalność związana z rekultywacją i pozostała działalność usługowa związana z gospodarką odpadami	37+38+39	
45	Budownictwo	41+42+43	
46	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle z wyłączeniem sprzedaży hurtowej narzędzi technologii informacyjnej i komunikacyjnej	45+46+47 bez 46.5	
47	Sprzedaż hurtowa narzędzi technologii informacyjnej i komunikacyjnej	46.5	
48	Transport i gospodarka magazynowa	49+50+51+52+53	
49	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	55+56	
50	Wydawanie książek i periodyków oraz pozostała działalność wydawnicza, z wyłączeniem w zakresie oprogramowania	58.1	
51	Działalność wydawnicza w zakresie oprogramowania	58.2	
52	Działalność związana z produkcją filmów, nagrań wideo, programów telewizyjnych, nagrań dźwiękowych i muzycznych	59	
53	Nadawanie programów ogólnodostępnych i abonamentowych	60	
54	Telekomunikacja	61	
55	Działalność związana z oprogramowaniem i doradztwem w zakresie informatyki oraz działalność powiązana	62	
56	Działalność usługowa w zakresie informacji	63	
57	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	64+65+66	
58	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	68	
59	Działalność prawnicza, rachunkowo-księgowa i doradztwo podatkowe; Działalność firm centralnych (head offices); doradztwo związane z zarządzaniem	69+70	
60	Działalność w zakresie architektury i inżynierii; badania i analizy techniczne	71	
61	Badania naukowe i prace rozwojowe w dziedzinie nauk przyrodniczych i technicznych	72.1	
62	Badania naukowe i prace rozwojowe w dziedzinie nauk społecznych i humanistycznych	72.2	
63	Reklama, badanie rynku i opinii publicznej; Pozostała działalność profesjonalna, naukowa i techniczna; Działalność weterynaryjna	73+74+75	
64	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	77+78+79+80+81+82	
65	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenie społeczne	84	
66	Edukacja	85	
67	Opieka zdrowotna	86	
68	Pomoc społeczna z zakwaterowaniem; Pomoc społeczna bez zakwaterowania	87+88	
69	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	90+91+92+93	

70	Pozostała działalność usługowa z wyłączeniem naprawy i konserwacji komputerów i sprzętu komunikacyjnego	94+95+96 bez 95.1	
71	Naprawa i konserwacja komputerów i sprzętu komunikacyjnego	95.1	
72	Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; Gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby; Organizacje i zespoły eksterytorialne	97+98+99	

**Załącznik nr 3 do formularza PNT-01/a za 2019 rok**

<b>L.p.</b>	<b>Klasyfikacja NABS 2007</b>	
01	Eksploatacja i eksploatacja Ziemi	
02	Środowisko	
03	Eksploatacja i eksploatacja przestrzeni kosmicznej	
04	Transport, telekomunikacja i inne infrastruktury	
05	Energia	
06	Produkcja i technologia przemysłowa	
07	Zdrowie	
08	Rolnictwo	
09	Edukacja	
10	Kultura, rekreacja, religia i środki masowego przekazu	
11	Systemy, struktury i procesy polityczne i społeczne	
12	Ogólny postęp wiedzy	
13	Obronność	